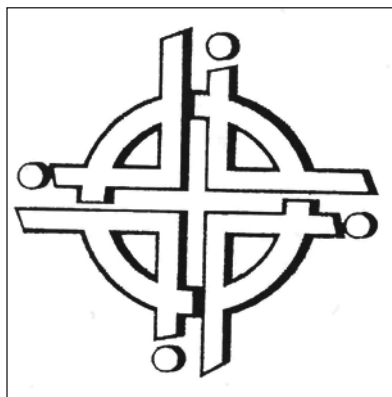

SVĚTOVÝ DEN MODLITEB 2012

MALAJSIÉ

Informace o zemi, výkladové poznámky

INFORMACE O ZEMI

Malajsie leží v jihovýchodní Asii, severně od rovníku. Skládá se ze dvou částí – poloostrovní, západní Malajsie, která je s pevninskou Asií spojena úzkou šíjí zvanou Kra, a východní Malajsie, kterou tvoří Sabah a Sarawak na severním Borneu. Na severu hraničí Malajsie s Thajskem, na jih od ní leží ostrov Singapur. Poloostrovní část Malajsie odděluje od její východní části Jihočínské moře. Celkem zabírá Malajsie téměř 330 000 kilometrů čtverečních. Název Malajsie pochází z dřívějšího jména Malaja, které vzniklo z názvu převažující národnosti – Malajců.

Východní a západní pobřeží poloostrova se od sebe značně liší. Na západním pobřeží vyrostla četná města a průmyslové závody, zatímco východní pobřeží s krásnými písčnými plážemi je rájem turistů a rybářů.

Malajský poloostrov měl vždy strategicky výhodnou polohu využívanou námořníky a cestovateli, kteří se vraceli z Arábie, Číny a Indie a mohli na něm přečkat monzunové období, kdy plavba byla zvláště nebezpečná. Přístav Melaka byl významným obchodním střediskem už ve 14. století. Od roku 1511 začala nadvláda Portugalců, později je vystřídali Holanďané a nakonec Angličané. Všichni kolonizátoři po sobě zanechali typické stavby včetně několika kostelů. Nezávislost byla vyhlášena ve městě Kuala Lumpur 31. srpna 1957.

Administrativně se Malajsie skládá ze 13 států a 3 federálních teritorií. Je to konstituční monarchie v čele s králem, který je také vrchním velitelem branné moci. Král je volen na 5 let. V čele každého státu stojí sultán, rádža nebo státní guvernér. Ministerský předseda vede kabinet a schvaluje všechna závažná státní rozhodnutí.

Úředním jazykem je malajština (Bahasa Malaysia). Je to jazyk, kterým se mluví v TV, rozhlase a vyučuje ve školách. Číňané mají svoje vlastní dialekty, Indové patří k různým jazykovým skupinám, mluví tamilsky, malajalamsky, hindsky i jinak. Malajsijská vlajka má 14 vodorovných červených a bílých pruhů, v levém horním rohu leží modrý obdélník se žlutým půlměsícem a hvězdou – tradičními symboly islámu.

Podnebí ovlivňuje poloha blízko rovníku (mezi 1. a 7. rovnoběžkou severní šířky). Během celého roku se teploty pohybují mezi 22 až 32 stupni C a vlhkost kolem 80%. Prší denně a deště bývají prudké, často doprovázené bouřkami.

Typickou vegetací je rovníkový prales. Tvoří nejstarší a nejhodnotnější ekosystém světa. Pokrývá 21 milionů ha a má 2 500 různých druhů stromů a 5 500 druhů rostlin, mezi něž patří obří kapradiny, orchideje, liány a další vzácné stromy jako je dipterocarpus. Pobřeží poloostrovní i ostrovní části pokrývají mangrove a bažinné lesy.

Husté pralesy jsou domovem mnoha zvířat, vzácných druhů savců, ptáků, motýlů a hmyzu. Rozsáhlé

kácení stromů za účelem zakládání plantáží narušilo přirozené prostředí pro život zvířat a usnadnilo pytlákům lovit je pro cenné trofeje, zejména rohy nosorožců.

Ekonomika Malajsie je založena na těžbě a zemědělství. Dodnes drží Malajsie spolu s Bolívií světové prvenství v těžbě cínu.

Dalším významným vývozním artiklem je kaučuk. Malajsie je také největším světovým pěstitelem palmy olejné. Palmový olej spolu se vzácnými dřevy, kakaem, ananasy, čajem a tabákem zaručují státu významný příjem deviz.

V současné době vláda klade velký důraz na zpracování místních surovin. Zpracovatelský průmysl skýtá nejvíce pracovních příležitostí. Zahnuje rafinerie nafty, výrobu aut a automobilových součástek a zpracovávání domácích zemědělských plodin. Ve stavebnictví a v zemědělství pracuje hodně zahraničních dělníků.

Nezanedbatelnou součástí místní ekonomiky je rychle se rozvíjející cestovní ruch. Známymi turistickými destinacemi jsou ostrovy Penang a Langkawi.

Historicky a geograficky je Malajsie skutečně mnohonárodnostním státem s bohatým kulturním dědictvím a s přátelskými pohostinnými a srdečnými lidmi.

Na malajském poloostrově, kde žije 26 milionů obyvatel, převažují Malajci. Potomci čínských přistěhovalců se na celkovém počtu obyvatelstva podílejí jednou třetinou, Indové 10 %. V malé míře jsou zastoupeni Portugalci a další. V Sarawaku a Sabahu žije převážně původní kmenové obyvatelstvo.

Nejstarší obyvatelé žili kočovným způsobem v hlubokých džunglích. Původní obyvatelstvo se nazývá Orang Asli, na Sarawaku Penan. Původní obyvatelé loví zvěř, chytají ryby a sbírají lesní plody. Mnozí z nich už přestávají kočovat a usazují se na jednom místě.

Hlavní potravinovou plodinou je rýže, pěstuje se po celé zemi. Lidé jedí většinou venku a nakupují na trzích. Všude na stáncích se tam prodává typické malajské ovoce jako durian, papája, ananas, mango.

Pestrá různorodá kultura se projevuje téměř všude – na festivalech, tancích, oblečení, umění, řemeslech, hudebních nástrojích, exotické stravě i v životních stylech. Populární jsou stínové hry loutek, soutěže ve zpěvu ptáků apod. Východní pobřeží proslulo výrobou batikovaných látek a malováním na textil za pomoci vosku a barev.

Od roku 2009 přispěly výrazným způsobem k ekonomickému i sociálnímu rozvoji státu ženy. Mnoho žen nastoupilo do průmyslu a služeb, mnohé dosáhly významného postavení. Vzdělávací a finanční programy vlády i nevládních organizací napomohly ženám získávat zkušenosti a snížily chudobu mezi ženami, zvláště svobodnými matkami a pomocnicemi v domácnostech. V Malajsii funguje také projekt malouvěrových půjček pro začátek podnikání, přejatý z Bangladěše.

Přes všechny tyto úspěchy se však mnohé ženy setkávají s potížemi a diskriminací ve všech vrstvách

společnosti. Na ženské otázky má dozírat Ministerstvo pro ženy, rodiny a místní rozvoj. Nejčastějšími formami násilí jsou sexuální obtěžování, incesty, potraty a domácí násilí. Ženy převážně trpí násilí tiše a neprotestují. Podle kulturních tradic jsou děvčata méněcennější než chlapi. Instituce jako je Národní rada ženských organizací a další upozorňují na hodnotu žen a na zákony proti sexuálnímu obtěžování a všem formám násilí na ženách prostřednictvím programů, které samy řídí.

Malajsie je cílovou destinací mnoha asijských přistěhovalců. Někteří se stávají oběťmi organizovaného obchodu s lidmi. Ženské a přistěhovalecké organizace úzce spolupracují s nevládními organizacemi a s policií, aby bránily práva všech žen a přistěhovalců. Zřizují útulky pro strádající ženy a děti. Největším problémem jsou svobodné mladé matky, narkomani a děti bez státní příslušnosti. Velkým problémem je nakažení virem HIV.

Úředním náboženstvím Malajsie je islám. Avšak Malajsie je zemí různých věrovyznání. Nejstarší byl animismus, kterému dodnes zůstaly věrný některé kmeny. Hinduismus, buddhismus a islám přinesli do Malajsie obchodníci a cestovatelé z Číny a Indie. Jsou zde i významné křesťanské komunity, které jsou hlavně výsledkem působení evropských misionářů, kteří přijeli v 19. století. Ke křesťanství se celkově hlásí 7 % obyvatelstva. Hlavními denominacemi jsou římská katolíci, anglikáni, metodisté, lutheráni a presbyteriáni. První křesťanský kostel je mnohem starší, již v roce 1511 ho postavili Portugalci v historickém městě Melaka, o kterém byla zmínka v úvodu.

V roce 1948 byla založena Malajsijská rada církví, ekumenická organizace, která sdružuje hlavní denominace a přidružené členy. Je to nejstarší církevní organizace v zemi. Ženský pracovní výbor, který organizuje SDM, patří také pod tuto organizaci.

V roce 1978 byla založena Malajská křesťanská federace, která reprezentuje všechny křesťanské skupiny. Duchovní, včetně biskupů, jsou většinou místní lidé. V témže roce vznikla také Malajsijská křesťanská pomocná asociace, nezisková organizace, která poskytuje sociální služby chudým a potřebným, včetně vězňů, HIV pozitivním a narkomanům.

Malajské sestry v liturgii narážejí na problém, který je trápí v náboženské oblasti. Označení Boha, na které jsou zvyklé (Alláh) a které běžně bez problémů křesťané užívali, naráží v poslední době na odpor u muslimů.

Malajsie má dobře vybudovaný systém železnic a silnic i dobré letecké spojení, dodnes je hojně využívána i říční doprava.

Rozvinutý školský systém umožňuje předškolní, školní i vysokoškolské vzdělávání. Děti začínají chodit do školy v 6 letech a vyučování probíhá v malajštině a angličtině.

Hlavní město Kuala Lumpur je velmi moderní. Dominují mu 452 m vysoké věže dvojčet postavené z kovu a skla. Do roku 2004 to byla nejvyšší stavba světa.

Největší a nejstarší národní park Taman Negara měří 4 343 km čtverečních. Je domovem více než

14500 druhů rostlin a stromů, některých i velmi specifických, například strom zvaný noční přízrak má listy přitisknuté k zemi. Také v něm roste největší orchidea, zvaná matka všech orchidejí, Grammotophyllum. Ze zvířat jsou nejčetnější tapíři, jeleni, opice, nosorožci, kanci a nepřeberné množství nádherných ptáků a motýlů.

Národní park v Sarawaku proslul mohutným systémem jeskyní. Park na hoře Kinabalu je rájem pro botaniky, neboť oplývá množstvím gigantických kapradin, lián a orchidejí, které rostou na svazích, na kmenech stromů i pod zemí.

V Sabahu, který se dříve nazýval Severní Borneo, si příroda zachovala mnohá specifika, korálové útesy i největší květinu světa, parazitickou Rafflesii, jejíž květy měří až 1 metr, dosahují tloušťky 3 cm a váží 7 kg.

Největší stát Malajsijské federace Sarawak je známý jako „země zoborožců“. Z přírodopisného hlediska drží Sarawak hned několik rekordů. Zdejší deštný prales je nejstarší a po amazonském největší na zemi, má největší světový systém jeskyní, žije tu největší motýl a velký pták zoborožec.

VÝKLADOVÉ POZNÁMKY

Lukáš 18, 1-8 (Podobenství o vytrvalé vdově a nespravedlivém soudci)

Úvodem

Společně s jinými zvědavými čtenáři a čtenářkami novozákonních evangelií, kteří hledají a probíjejí se až k samému jádru evangelia, upozorňují nás také sestry z Malajsie, že z Lukášova podání se dozvídáme zajímavé detaily, které neobsahují jiná kánonická evangelia. Např. naši pozornost upoutávají osoby, tehdy zcela nepatrného společenského významu jako byly vdovy: Lk 2, 36-38; 4, 25-26; 7, 12-15; 18, 1-8; 21, 1-4. Také Lk 8, -3 obsahuje ojedinělý jmenný soupis Ježíšových učednic, povoláných uzdravením do následování. V dějinách novozákonního bádání se proto objevuje domněnka, že pramenem zde byla zvláštní ženská tradice.

Souvislost

Podobenstvím o vytrvalé vdově a nespravedlivém soudci Ježíš uzavírá řeč, adresovanou učedníkům a učednicím (17, 22). Vyzvala ji otázka farizeů, kdy přijde Boží království (17, 20). Na tuto touhu po brzkém osvobození Ježíš odpovídá: přítomnost je dobrou utrpení. Utrpení Syna člověka a utrpení lidí. Mnozí žijí jako v době Noé před potopou a za Lota před katastrofou Sodomy. Jakoby všechno mělo zůstat postaru a dál pokračovat jako dosud. – Novým podobenstvím Ježíš vede svůj houfec k tomu, co je v současnosti nezbytné: „stále“, tj. celou svou existencí se modlit. Neochabovat. Volat k Bohu o spravedlnost. Bůh jistě bude jednat, spravedlivě a podle práva.

Soud, soudnictví v Izraeli

V hebrejském výrazu š-p-t (soudit, vládnout) vyniká myšlenka řádu. Soudní instituce má udržovat dobré vztahy mezi lidmi a k Bohu, a napravovat vztahy narušené. Kněží, osoby obdařené prorockým duchem (např. v Sd 4: Deborá, v 1 Sam 7: Samuel), knížata a králové – ti všichni měli soudcovskou povinnost – rozeznávat mezi dobrým a zlým (1 Kr 3, 9). Stáli v Boží službě (2 Par 19, 6-9). Měli pamatovat na to, že před Bohem neobstojí bezpráví, stranění osobám a úplatkářství.

Vdovy v Izraeli

Manželky náležely k manželovu majetku. Po jeho úmrtí nedědily. Byly odkázané na laskavost příbuzných. Nejstaršímu synovi právo prvorozenecké nařizovalo pečovat o matku-vdovu. Bezdětné vdovy se vracely do otcovského domu, anebo zůstávaly na okraji manželovy bývalé rodiny. Tradice, obsažené

v tóře a prorockých spisech opakovaně zdůrazňují: Bůh je na straně sociálně slabých a zranitelných! Vedle sirotků mezi ně zvláště patřily i vdovy. Stávaly se prvními oběťmi hospodářské a sociální nespravedlnosti, právních přehmatů, cílem podvodů a pokusů vykořistit.

Uveďme si jen pár příkladů výzvy, vyžadující vlídnost a respekt vůči vdovám a Sirotkům: Ex 22,22; Dt 24,19-21; Jr 22,3; Za 7,10. Jedním hlasem za mnohé je Iz 10,1-2. Prorocké „běda“ zaznívá vůči těm, kteří se provinují proti právům malých, mimo jiné proti sirotkům a vdovám.

Zcela na této linii vyžaduje Ježíš pro všechny vylučované a přehlížené spravedlnost a slitování.

Interakce vdovy a soudce v podobenství

Nespravedlivý soudce ztělesňuje zneužití práva, pod kterým trpí Ježíšovi posluchači a posluchačky podobenství. Bezpráví učiněné vdově bylo dvojí povahy: 1. stala se obětí muže, který se zmocnil základu jejího ekonomického života. Je to její „odpůrce“ (v.3), tj. protivník v soudním procesu. 2. Vdova nadto byla také obětí nespravedlivého vynesení práva. Soudce byl buď druhou stranou podplacený „anebo – jako mnozí jiní – dal přednost člověku mocnému a bohatému.“ „Nebál se Boha“ (v.2.a 4.): chybějící úcta k Bohu a k bližním ukázal v jednání s vdovou. Víckrát ji odmítl.

Žena ví, že Boží právo je na její straně, a proto proti bezpráví klade odpor. Nenechává se odbýt. Opakovaně přichází a soudci „nedává pokoj.“ Překračuje své společenské meze a chová se agresivně: v ekumenickém překladu „nakonec mne umoří“ (v.5) je možno doslova přeložit „zpolíčkuje mne“ nebo „udeří mne do obličeje“. Tato vypravěčská nadsázka na konci podobenství vystupňovává napětí. Soudce vůči neodbytné vdově resignuje. Rozhodne se, že jí zjedná právo.

Závěr podobenství

Obsahuje mocné ujištění, že Bůh slyší vytrvalé lidské volání o pomoc a bude jednat! Ž 91,15-16; Iz 65,24 a jiné.

Nad 7. veršem vyvstává otázka: Kdo jsou „Boží vyvolení“, kterým najisto Bůh zjedná právo? Jsou jimi účastníci různých křesťanských pospolitostí? Vidoucí z knihy Zjevení ukazuje do velké šíře, tj. k lidem z „pronárodů“, kteří křičí k Bohu o spravedlnost (Zj 21;

Iz 42,1-4). Jedinou nezbytností je víra – důvěra v blízkost jednajícího Boha. Věrnost.

Poslední věta podobenství o vdově a soudci začíná ve v.8 nenápadným slůvkem „ale“ (nebo „jen“). Touto otázkou všechno výmluvně vrcholí.

Malajské sestry připojují hned k biblické látce také své poznámky k současné celosvětové situaci žen a potom speciálně k situaci žen v Asii.

1. Světově tvoří ženy většinu chudých, nezaměstnaných, ekonomicky a sociálně znevýhodněných. Uží-

vání síly vytváří při konfliktech velké počty uprchlíků, mezi nimiž je mnoho žen. Sexuální zneužití a znásilnění jsou běžnými metodami terorizování civilní populace v zasažených oblastech.

2. V některých asijských zemích jsou ženy dosud dehumanizovány. Po generace se na ně nepohlíží jako na méněcenné bytosti. Dává se přednost dětem mužského pohlaví. V některých společnostech plody ženského pohlaví podstupují násilný potrat anebo se zabíjejí při porodu.

K útisku nedochází jen v sekulárním světě ekonomických aktivit, mocenských vztahů a kultuře. Objevuje se i v náboženských církevních strukturách. (Tato zkrácená citace pochází z žurnálu asijského centra pro kulturu a teologii v Kuala Lumpur z roku 2002.)

Ježíšovo podobenství a náš dnešek

Pokusme se vnímat slova podobenství tak, jako bychom je slyšeli vůbec poprvé. Podle Krista Bůh od svých očekává, že se spolehnou na jeho stálou osvobozující přítomnost, a že se stanou jeho pomocnicemi a pomocnicíky v zápase o větší podíl spravedlnosti na Zemi – pro ty nablízku a pro velmi vzdálené bližní.

Jsme zváni, abychom zejména v přímluvných prosbách – a podle možnosti i jinak – byli solidární s ženami, muži a dětmi v Asii, kteří obhajují nepatrné, ty – jejichž volání o pomoc dosud nebylo slyšeno. Informační podněty, letos přicházející z Asie, by mezi námi v hnutí Světového dne modliteb, neměly vyznít naprázdno. Kéž nás Boží Moudrost a nekonečná Laskavost nepřestává dál podněcovat a vést.

Připravila ThDr Jana Opočenská